

ငှက်ဖျားရောဂါအမျိုးအစားများ

ငှက်ဖျားရောဂါလေးမျိုးရှိသည်။

Plasmodium Vivax အတိုကောက်အနေဖြင့် PV ဟုခေါ်သည်။ ဤငှက်ဖျားအမျိုးအစားသည်ကမ္ဘာတလွှားပြန့်နှံ့မှုအများဆုံးဖြစ်ပြီး အားအင်အလွန်ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကိုလည်း ဖြစ်စေသည်။ ဤငှက်ဖျားအမျိုးအစားကို အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်း၊ အန္ဒိယ နှင့်အရှေ့တောင် အာရှတို့တွင်တွေ့နိုင်သည်။ အန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ရောဂါကူးစက်မှု ၆၀% သည် PV ငှက်ဖျားပိုးကြောင့်ဖြစ် သည်။ PV အမျိုးအစားသည် အသက်သေစေနိုင်ခြင်းဖြစ်ခဲ့သည်။

သို့သော်လည်းအလွန်အရေးပါသောဖျားနာမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့အပြင် PV ပိုး၏ အချို့ဖိနှိပ်အားသည် အသည်းထဲတွင် ၆ လမှ ၁၀ လ (သို့) ထိုထက်မကအကြာပေါက်ပွားနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ထိုသို့ကြန့်ကြာခြင်းလက္ခဏာအစ၏အသွင်အပြင်သည်နောက်ပိုင်းအမှန်စစ်စစ်ပေါ်လာသည့်တိုင်ရှည်ကြာပြီးရောဂါ ကူးစက်မှုဖြစ်ပေါ်လာ သည်။ ဤအခြေအနေတွင် ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ကြောင်းရောဂါလက္ခဏာဆုံးဖြတ်ရာ တွင်ဦးစွာအမှတ်တမဲ့ဖြစ်စေနိုင်သည်။ အဖြေမှန်ရသောအခါ ကုသမှုတို့ ကြန့်ကြာခဲ့သည်။ အခြားတခု မှာရှင်သန်နေသောရောဂါပိုးသည် အသည်းထဲတွင် ငြိမ်သက်စွာ ရှိနေနိုင်ပြီး နောက်ပိုင်းလပေါင်းများ စွာမှနှစ်များစွာ အကြာတွင်ပိုးများမူလအတိုင်းပြန်လည်ကြွလာနိုင်သည်။ ထို့အပြင်ဤ PV ငှက်ဖျား ပိုးအမျိုးအစားသည် ခန္ဓာကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်းတချို့တွင်ငှက်ဖျားကားကွယ်ဆေးကို ပြန်လည်ခုခံနိုင်မှု တိုး၍များလာသည်။

ဤ PV ဟုခေါ်သောငှက်ဖျားမျိုးသည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း သန်း ၇၀ - ၈၀ နီးနီးဖြစ်ပွားသည်ဟုခန့်မှန်းထားသည်။ (ကမ္ဘာတဝှမ်းလူသားများခံစားရသော ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်မှုသန်းပေါင်း ၃၅၀ - ၅၀၀ ၌ ၂၀% သည် PV အမျိုးအစားဖြစ်သည်။ *Plasmodium falciparum* (P.F) ဟုခေါ်သောငှက်ဖျားမျိုးအီကွေတာနှင့်နီးသောအပူပိုင်းဒေသ၌ လွှမ်းမိုးနေချိန်တွင် (ကူးစက်မှုပြင်းထန်သောနေရာ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် တနှစ်ပြီးတနှစ်လှည့်ပတ်စေသည်) PV ဟုခေါ်သောငှက်ဖျားမျိုးသည်အပူအအေးမျှသောဒေသများ၌ ပိုမိုဖြစ်ပွားသည်။ PV အမျိုးအစားသည် ပို၍အေးသောဒေသတွင်ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။ ပြီးလျှင် P.F ထက်လည်းကမ္ဘာတဝှမ်းပြန့်ပွားမှုပိုများသည်။ သို့သော်ကူးစက်မှုနှေးကွေးသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်ရာသီ ဥတုအပေါ်တွင်အခြေခံသည်။

ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ (Republic of Korea) တွင်ငှက်ဖျားရောဂါအစီရင်ခံစာများ၌ ၁၀၀% သည် PV အမျိုးအစားဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြသည်။ PV ငှက်ဖျားအမျိုးသည် ကိုရီးယားကျွန်းဆွယ်များတွင် သက္ကရာဇ် ပေါင်းများစွာရှိနေ သော်လည်းW.H.O ကမ္ဘာ့ကျမ္ဘာရေးအဖွဲ့ကကိုရီး ယားသမ္မတနိုင်ငံတွင် ၁၉၇၉ခုမှစ၍ငှက်ဖျားရောဂါကင်းစင်သည်ဟုကြေငြာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၁၉၉၃ ၌ pv ငှက်ဖျားပိုးအမျိုးအစား ကိုကိုရီးယားနိုင်ငံ၌ပြန်လည်တွေ့ရှိသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ကိုရီးယားနိုင်ငံရောက်အမေရိကန်စစ်သားများရှိရာဌာနသို့ဤအကြောင်းအရာ ကိုနှစ်စဉ်အစီရင်ခံခြင်း(သို့)ကိုရီးယားနိုင်ငံသို့ အမေရိကန်စစ်သားများအစားကိုရီးယားစစ်သားများ နှင့်ကိုရီးယားနိုင်ငံသားများကိုပြန်လည်စစ်မှန်ထမ်းစေသည်။ ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ၌ဖြစ်ပေါ်သော ငှက်ဖျား၏ထူးခြားချက်မှာမတည်ငြိမ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နှင့်လူ့ဘောင်စီးပွားရေး အခြေအနေပေါ်မူတည်ပြီးနေရာ ဒေသကွက်၍တပြိုင်

အာဖရိကတိုက်၌ရှိသော PF အမျိုးအစားငှက်ဖျားပိုးသည် အနွိယနှင့် Vanuatu (ဗင်နူထူ) ၌ရှိသော အလားတူပိုးမျိုးအနည်းဆုံးဆယ်ဆရှိသည်။ ဤအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍သေချာစွာမသိရသေးပါ။ သို့သော်လျှင်မြန်စွာကုသမှုခံယူနိုင်အောင်ပိုမိုကောင်းမွန်သောချဉ်းကပ်လေ့လာမှုလိုအပ်သည်။

၂၀၀၂ ၌ပြုလုပ်ခဲ့သောစစ်ဆေးလေ့လာမှု၏အဆိုပြုချက်အရလူဦးရေ ၂.၂ သိန်းကုဋေ (Billion) သည် PF ပိုးအန္တရာယ်ကြောင့်အသက်ဆုံးရှုံးရသည်။ ငှက်ဖျားရောဂါဆိုင်ရာဆေးမှတ်တမ်းအနည်းဆုံး ၅၁၅ သန်းမှပေါ်ပြချက်အမှန်ဖြစ်သည်။ ဤအဖြစ်အပျက်များ၏ ၇၀% သည်အာဖရိကဒေသတဝှမ်း၌ဖြစ်ပြီး ၂၅% သည်အရှေ့တောင်အာရှဒေသတဝှမ်း ၌ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်။

Cerebral Malaria PF ပိုးကူးစက်ခြင်းခံရသည်နှင့်တပိုင်နက်ပြင်းထန်ရှုပ်ထွေးသော ရောဂါပိုးမျိုးဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်သည် အလွန်သေးငယ်သောသွေးပြန်ကြောမှတဆင့်ဦးနှောက်အမှေးထဲသို့ဝင်ရောက်ချိန်တွင်ဖြစ်ပေါ်သည်။ ဤရှုပ်ထွေးနေသောရောဂါပိုးသည် သေဆုံးမှုနှုန်း ၁၅% ထက်မကရှိသည်။ ကုသနေစဉ် အတွင်းရောဂါအခြေအနေအလွန်သည်းလာနိုင်သည်။ CM ပိုးမျိုးသည်လူနာကိုရက်အနည်းငယ်အတွင်းသေစေနိုင်သည်။